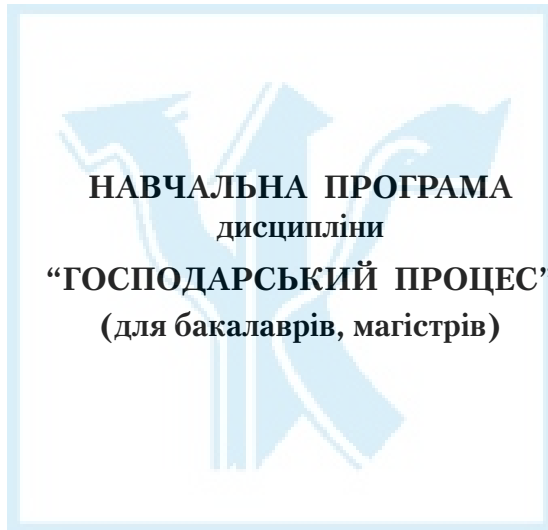


МІЖРЕГІОНАЛЬНА  
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ



МАУП



**НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА**  
дисципліни  
**“ГОСПОДАРСЬКИЙ ПРОЦЕС”**  
(для бакалаврів, магістрів)

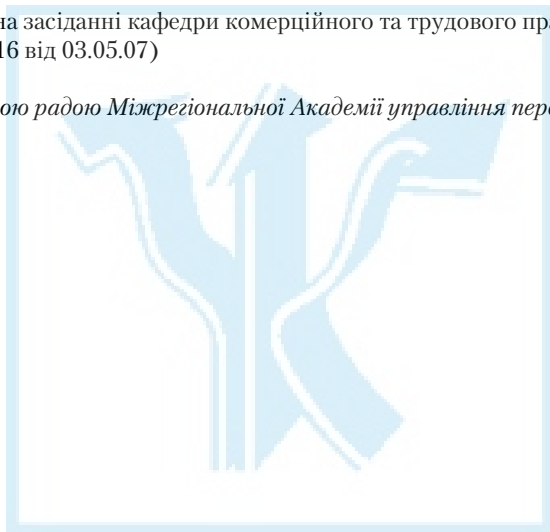
МАУП

Київ 2007

Підготовлено професором кафедри цивільно-правових дисциплін  
*Р. Б. Прилуцьким*

Затверджено на засіданні кафедри комерційного та трудового права  
(протокол № 16 від 03.05.07)

*Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом*



**Прилуцький Р. Б.** Навчальна програма дисципліни “Господарський процес” (для бакалаврів, магістрів). – К.: МАУП, 2007. – 30 с.

Навчальна програма містить пояснювальну записку, тематичний план, зміст дисципліни “Господарський процес”, вказівки до виконання контрольної роботи, варіанти контрольних робіт, питання для самоконтролю, а також список літератури.

© Міжрегіональна Академія  
управління персоналом (МАУП),  
2007

## ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Реформування економічних відносин в Україні об'єктивно зумовило необхідність перегляду форм і методів господарського процесу. Прийняття Конституції України 1996 р. надало можливість здійснення докорінної судової реформи. Відповідно до Конституції України Законом України від 7 лютого 2002 р. “Про судоустрій України” закріплено створення єдиної системи судів загальної юрисдикції, в якій важливе місце відведено господарському суду, який із арбітражного органу перетворився на конституційно визначений спеціалізований суд з вирішення господарських спорів. Це створило нові умови для подальшого удосконалення господарського процесуального права і законодавства. Важливою подією стало прийняття 16 січня 2003 р. Господарського кодексу України, який встановлює правові основи господарської діяльності, що базується на різноманітності суб'єктів господарювання різних форм власності. Значні зміни матеріального права сталися також із прийняттям одночасно з Господарським кодексом Цивільного кодексу України. Верховною Радою України прийнята Загальнодержавна програма адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу, здійснена велика робота з приведення значної кількості законів до вимог міжнародних стандартів у зв'язку із підготовкою до вступу у СОТ. Все це багатократно підвищує вимоги до підготовки спеціалістів у сфері господарського процесу.

*Мета* дисципліни “Господарський процес” — сформувані у студентів систему теоретичних знань і практичних навичок застосування норм процесуального права разом з нормами матеріального права при вирішенні спорів, підвідомчих господарським судам.

*Завдання* дисципліни — вивчення та засвоєння основних понять, інститутів, принципів і джерел господарського процесуального права, положень щодо організації та діяльності господарських судів України; особливостей розгляду господарських спорів; вміння застосовувати на практиці набуті знання та складати відповідні процесуальні документи.

У результаті вивчення курсу студенти повинні *знати*:

- основні засади господарського процесу, структуру господарських судів, їх компетенцію, підвідомчість і підсудність господарських спорів;

- стадії та порядок вирішення господарських спорів, виконання рішень, ухвал, постанов господарського суду;

*уміти:*

- тлумачити та застосовувати норми Конституції України, господарського процесуального і матеріального права, постанови Пленуму Верховного суду України, роз'яснення Президії Вищого господарського суду України;
- приймати обґрунтовані процесуальні рішення у спірних процесуальних ситуаціях;
- складати претензії, позовні заяви та інші процесуальні документи.

Предметним орієнтиром при вивченні дисципліни є тематичний план, складений за змістовими модулями. Обсяг необхідного програмного матеріалу визначений у розділі “Зміст дисципліни”. Для полегшення контролю і самоконтролю отриманих студентами знань програма містить перелік питань для самоконтролю. У списку рекомендованої літератури є перелік основних чинних нормативно-правових актів і науково-теоретичних джерел, що суттєво допоможе при вивченні дисципліни. Для полегшення навчання та підвищення його ефективності необхідно додатково використовувати «Методичні матеріали для практичних занять і самостійної роботи студентів з дисципліни “Господарський процес”».

Дисципліна “Господарський процес” безпосередньо пов’язана з дисциплінами “Цивільний процес”, “Адміністративний процес”, “Господарське право”, “Цивільне право”, “Земельне право”, “Аграрне право”, “Митне право” тощо.

### **ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН** *дисципліни* **“ГОСПОДАРСЬКИЙ ПРОЦЕС”**

№ пор.	Назва змістового модуля і теми
1	2
1	<b>Змістовий модуль I. Загальні положення господарського процесуального права</b> Господарські суди і господарське судочинство. Господарське процесуальне право

1	2
2	Досудове врегулювання господарських спорів
3	Підвідомчість і підсудність справ господарським судам
4	Учасники господарського процесу
5	Судові витрати та процесуальні строки
6	Докази в господарському процесі
7	<b>Змістовий модуль II. Стадії господарського процесу</b> Позовне провадження і підстави його порушення у господарських судах
8	Вирішення господарських спорів у суді першої інстанції
9	Перегляд судових рішень в апеляційному порядку
10	Перегляд судових рішень у касаційному порядку
11	Перегляд рішення, ухвали, постанови господарського суду за нововиявленими обставинами. Виконання рішення, ухвали, постанови господарського суду
	<b>Змістовий модуль III. Провадження за окремими категоріями справ</b>
12	Особливості розгляду справ про банкрутство
13	Розгляд господарських спорів третейським судом
Разом годин: 54	

**ЗМІСТ**  
*дисципліни*  
**“ГОСПОДАРСЬКИЙ ПРОЦЕС”**

**Змістовий модуль I. Загальні положення господарського процесуального права**

***Тема 1. Господарські суди і господарське судочинство.***  
***Господарське процесуальне право***

Історія розвитку арбітражно-судових органів. Єдина система судових органів загальної юрисдикції. Господарський суд у системі органів судової влади, система господарських судів, їх склад і повноваження. Правовий статус судді господарського суду.

Поняття, предмет і метод господарського процесуального права. Принципи господарського судочинства. Джерела господарського процесуального права.

*Література* [1–4; 6–9; 12–14; 16; 24; 33–37; 39]

## ***Тема 2. Досудове врегулювання господарських спорів***

Поняття та правове значення досудового врегулювання господарських спорів. Тлумачення Конституційного суду України положень щодо досудового врегулювання спорів. Умови застосування досудового врегулювання господарських спорів.

Порядок пред'явлення претензії. Зміст претензії. Порядок і строки розгляду претензії. Відповідь на претензію. Досудове врегулювання спорів, що виникають із перевезень. Досудове врегулювання розбіжностей, що виникають під час укладення, зміни та розірвання господарських договорів.

*Література* [1; 3; 4; 7–9; 34; 35; 37; 39]

## ***Тема 3. Підвідомчість і підсудність справ господарським судам***

Поняття підвідомчості господарських справ. Справи, підвідомчі господарським судам. Розмежування підвідомчості цивільних, адміністративних і господарських спорів.

Поняття та види підсудності справ. Родова та територіальна підсудність справ господарського суду. Виключна підсудність справ.

Передача справ з одного господарського суду до іншого.

Підвідомчість і підсудність справ за участю іноземних суб'єктів господарювання.

*Література* [1; 3; 4; 7–9; 14; 30; 33–35; 37; 39]

## ***Тема 4. Учасники господарського процесу***

Поняття і склад учасників судового процесу. Класифікація учасників судового процесу. Процесуальне положення судді господарського суду. Відвід судді.

Сторони в судовому процесі. Права та обов'язки сторін. Процесуальна співучасть. Залучення до участі у справі іншого відповідача. Заміна неналежного відповідача. Процесуальне правонаступництво.

Поняття та види третіх осіб у судовому процесі. Треті особи, які заявляють самостійні вимоги на предмет спору. Треті особи, які не заявляють самостійних вимог на предмет спору.

Участь прокурора у розгляді справ.

Правове положення посадових осіб, інших працівників підприємств, установ, організацій, державних та інших органів.

Участь у судовому процесі судового експерта. Поняття та види представника у судовому процесі. Представники сторін і третіх осіб.

*Література* [1; 3; 4; 7–9; 26; 34; 35; 37; 39]

### ***Тема 5. Судові витрати та процесуальні строки***

Поняття і склад судових витрат. Державне мито, порядок його сплати (стягнення). Звільнення від сплати державного мита. Повернення державного мита. Витрати, пов'язані з розглядом справи. Збір на інформаційно-технічне забезпечення судового процесу. Визначення розміру сум, що підлягають сплаті за проведення судової експертизи та послуги перекладача. Розподіл господарських витрат. Відшкодування господарських витрат.

Поняття і види строків у господарському процесі. Встановлення та обчислення процесуальних строків. Закінчення процесуальних строків. Зупинення процесуальних строків. Відновлення та продовження процесуальних строків.

*Література* [1; 3; 4; 7–9; 34; 35; 37; 39]

### ***Тема 6. Докази в господарському процесі***

Поняття та види доказів у господарському процесі. Обов'язок доказування і подання доказів. Належність доказів і допустимість засобів доказування. Підстави для звільнення від доказування.

Письмові докази. Речові докази. Витребування доказів. Запобіжні заходи. Огляд і дослідження письмових і речових доказів у місці їх знаходження. Повернення письмових і речових доказів.

Призначення і проведення судової експертизи. Висновок судового експерта. Оцінювання доказів.

*Література* [1; 3–5; 7–9; 16; 19; 27–29; 34; 35; 37; 39]

## **Змістовий модуль II. Стадії господарського процесу**

### ***Тема 7. Позовне провадження і підстави його порушення у господарських судах***

Право на позов. Поняття та елементи позову. Форма і зміст позовної заяви. Документи, що додаються до позовної заяви.

Порядок подання позову. Ціна позову. Відзив на позовну заяву. Відмова у прийнятті та повернення позовної заяви.

Об'єднання позовних вимог. Зміна позову. Відмова від позову. Подання зустрічного позову.

Прийняття позовної заяви. Відмова у прийнятті позовної заяви. Порушення провадження у справі. Дії судді з підготовки справи до розгляду.

Забезпечення позову. Підстави для забезпечення позову. Скасування забезпечення позову.

*Література* [1; 3; 4; 7–9; 34; 35; 37; 39]

### ***Тема 8. Вирішення господарських спорів у суді першої інстанції***

Порядок ведення засідання. Права учасників процесу. Строк вирішення спору. Вирішення спору при неподанні відзиву на позовну заяву і витребування господарським судом матеріалів.

Відкладення розгляду справи, перерва в засіданні. Відмова позивача від позову, визнання позову відповідачем, мирова угода сторін.

Зупинення провадження у справі та його поновлення. Припинення провадження у справі. Залишення позову без розгляду.

Прийняття рішення. Права господарського суду щодо прийняття рішення. Зміст рішення. Оголошення рішення та набрання ним законної сили.

Додаткове рішення, ухвала. Роз'яснення і виправлення рішення, ухвали.

Ухвали господарського суду. Окрема ухвала. Повідомлення господарського суду. Протоколи.

*Література* [1; 3; 4; 7–9; 15; 16; 31; 34; 35; 37; 39; 41]

### ***Тема 9. Перегляд судових рішень в апеляційному порядку***

Право апеляційного оскарження. Визначення апеляційної інстанції. Строк подання апеляційної скарги або внесення апеляційного подання.

Форма і зміст апеляційної скарги (подання). Відзив на апеляційну скаргу (подання).

Повернення апеляційної скарги (подання). Прийняття апеляційної скарги (подання).

Межі перегляду справи в апеляційній інстанції. Строк розгляду апеляційної скарги (подання). Повноваження апеляційної інстанції.



Підстави для скасування або зміни рішення. Постанова апеляційної інстанції.

Апеляційні скарги на ухвали місцевого господарського суду.

*Література* [1; 3; 4; 7–9; 34; 35; 37–39]

### ***Тема 10. Перегляд судових рішень у касаційному порядку***

Право касаційного оскарження. Касаційна інстанція. Порядок подання касаційної скарги (подання). Строк подання касаційної скарги (подання). Форма і зміст касаційної скарги (подання). Надсилання касаційної скарги (подання) сторонам у справі. Відзив на касаційну скаргу (подання). Повернення касаційної скарги (подання). Прийняття касаційної скарги (подання). Відмова від касаційної скарги (подання). Повноваження касаційної інстанції. Підстави для скасування або зміни рішення чи постанови.

Касаційні скарги на ухвали господарських судів.

Право касаційного оскарження постанов чи ухвал Вищого господарського суду України. Підстави для оскарження до Верховного суду України постанов чи ухвал Вищого господарського суду України. Порядок подання касаційної скарги та внесення касаційного подання.

Порядок перегляду в касаційному порядку постанов чи ухвал Вищого господарського суду України. Повноваження Верховного суду України при перегляді у касаційному порядку постанов чи ухвал Вищого господарського суду України. Підстави для скасування постанов чи ухвал Вищого господарського суду України.

Постанова Верховного суду України. Обов'язковість вказівок, що містяться у постанові Верховного суду України.

*Література* [1; 3; 4; 7–9; 17; 18; 34; 35; 37; 39]

### ***Тема 11. Перегляд рішення, ухвали, постанови господарського суду за нововиявленими обставинами. Виконання рішення, ухвали, постанови господарського суду***

Поняття нововиявлених обставин. Підстави перегляду судових рішень за нововиявленими обставинами. Порядок і строк подання заяви (внесення подання) про перегляд судових рішень за нововиявленими обставинами. Прийняття заяви (подання) про перегляд судового рішення за нововиявленими обставинами. Порядок перегляду судових рішень за нововиявленими обставинами.

Обов'язковість виконання судових рішень. Наказ господарського суду і пред'явлення його для виконання. Зміст наказу, строк для пред'явлення наказу до виконання. Повноваження пропущеного строку для пред'явлення наказу до виконання. Видача дублікату наказу.

Відстрочка або розстрочка виконання рішення, зміна способу та порядку виконання рішення, ухвали, постанови. Зупинення виконання судового рішення.

Оскарження дій чи бездіяльності органів Державної виконавчої служби. Поворот виконання рішення, постанови.

*Література* [1; 3; 4; 7–9; 34; 35; 37; 39]

### **Змістовий модуль III. Провадження за окремими категоріями справ**

#### ***Тема 12. Особливості розгляду справ про банкрутство***

Поняття, ознаки банкрутства. Підвідомчість і підсудність справ про банкрутство. Сторони та інші учасники процедури банкрутства. Підстави та порядок порушення провадження у справах про банкрутство. Строки та порядок провадження у справах про банкрутство. Заходи щодо забезпечення інтересів кредиторів. Судові процедури банкрутства, що застосовуються до боржника. Розпорядження майном боржника. Санація. Ліквідаційна процедура. Мирова угода. Підстави та порядок припинення провадження у справах про банкрутство. Особливості банкрутства окремих категорій суб'єктів підприємницької діяльності.

*Література* [1; 3; 4; 7–11; 20–23; 34; 35; 37; 39]

#### ***Тема 13. Розгляд господарських спорів третейським судом***

Поняття, роль і завдання третейського суду. Види третейських судів та їх повноваження. Національні та міжнародні третейські суди. Загальні та спеціальні третейські суди. Постійно діючі та суди ad hoc. Порядок розгляду господарських спорів і виконання рішень третейських судів.

*Література* [1; 3; 4; 7–9; 34; 35; 37; 39; 40]

## ***ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ***

Контрольна робота містить теоретичне і тестове завдання, задачу. Теоретичне завдання необхідно виконати у формі реферату (12–15 машинописних сторінок тексту) за структурою:

“Вступ”, де розкривається актуальність теми (ступінь дослідження, наявність нових нормативно-правових актів чи суттєвих змін у правовому регулюванні даних відносин, протиріччя у чинних нормативно-правових актах тощо);

“Основна частина” — викладається основний зміст теми (з розбивкою на кілька питань); “Висновки” — даються обґрунтовані пропозиції та рекомендації стосовно вдосконалення чинного законодавства, теоретичних положень щодо теми завдання; “Список використаної літератури” — наводяться нормативно-правові акти та джерела, на які студент посилається у рефераті. Список складається з наданням повної назви нормативно-правового акта, автора (авторів) підручника, монографії, статті тощо та джерела (див. список літератури до навчальної програми).

Розкриваючи зміст роботи, необхідно проаналізувати Конституцію України, Господарський процесуальний кодекс України, закони та підзаконні нормативні акти, що регулюють досліджуване питання, навчальну та наукову літературу, наявну судову практику з тим, щоб показати поняття, особливості правового регулювання відносин, понять, інститутів, що стосуються теми, наявні суперечності, складнощі застосування правових норм чи неврегульованість певних питань, науково-теоретичні погляди, позиції тощо.

Тестові завдання складаються із трьох тестів з різних тем дисципліни. У наведених в тестах варіантах відповідей правильними можуть бути одна чи кілька відповідей. При цьому правильність відповіді може визначатися або за точним формулюванням цього положення у відповідному нормативно-правовому акті, або за логічним розкриттям змісту такого положення. Студент повинен переписати тестові завдання і підкреслити в них правильні відповіді.

Третє завдання містить практичну задачу, зміст якої студент повинен переписати і розв'язати, обґрунтувавши своє рішення посиланням на чинні нормативно-правові акти. В разі наявності необхідно дати також вичерпні відповіді на всі додаткові питання, які містяться у тексті задачі.

Титульний аркуш оформлюється відповідно до методичних вказівок з оформлення контрольних робіт. Студент повинен підписати роботу і поставити дату її виконання, і у зазначений термін подати на перевірку.

Завдання для контрольних робіт складені у дев'яти варіантах. Варіант контрольної роботи студент вибирає за останньою цифрою номера своєї залікової книжки. Наприклад, якщо остання цифра залікової книжки "1", то студент повинен виконувати перший варіант контрольної роботи і т. д.

## **ВАРІАНТИ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ**

### **Варіант I**

#### *Завдання 1*

Досудове врегулювання господарських спорів.

#### *Завдання 2*

Знайдіть правильні відповіді:

#### *I. Суддя Вищого господарського суду України:*

- А) призначається Головою Верховного суду України;
- Б) обирається Вищою Радою юстиції України;
- В) обирається Верховною Радою України;
- Г) призначається Указом Президента України.

#### *II. Принципами господарського судочинства є:*

- А) обов'язковість вирішення господарських спорів;
- Б) змагальність;
- В) законодавча ініціатива;
- Г) мова.

#### *III. Господарському суду дозволяється відмова у розгляді справи з мотивів:*

- А) неповноти, неясності законодавства;
- Б) відсутності законодавства;
- В) суперечливості законодавства;
- Г) з інших підстав, передбачених законодавством.

## Задача

Товариство з обмеженою відповідальністю (далі — ТОВ) звернулось до господарського суду з позовом до Державного комерційного підприємства (далі — ДП) про примушення ДП дати відповідь на направлену йому ТОВ претензію, а також сплату передбаченої законодавством неустойки в розмірі 100 неоподаткованих мінімумів доходів громадян.

*Яке рішення повинен ухвалити суд? Яка відповідальність передбачена законодавством за порушення правил досудового врегулювання господарських спорів?*

### Варіант II

#### *Завдання 1*

Склад учасників судового процесу.

#### *Завдання 2*

Знайдіть правильні відповіді:

- I. *Сторони застосовують заходи досудового врегулювання господарського спору:*
  - A) вимогою закону;
  - Б) рішенням суду;
  - В) домовленістю між собою;
  - Г) вимогою органів державної влади.
- II. *Претензія розглядається протягом:*
  - A) одного місяця;
  - Б) двох;
  - В) трьох;
  - Г) шести місяців з дня її одержання.
- III. *Претензії, що випливають з договору перевезення вантажу, можуть пред'являтися протягом:*
  - A) одного місяця;
  - Б) двох місяців;
  - В) шести місяців;
  - Г) сорока п'яти днів з дня виявлення порушення.

## Задача

Суддя Іванов прийняв позовну заяву від Приватного підприємства “Пробос” до ТОВ “Плаї” про стягнення 50000 грн і своєю ухвалою призначив розгляд справи на 28 січня 2005 р.

До призначення суддею господарського суду Іванов працював юрисконсультком ТОВ “Плаї”. Представнику позивача став відомий цей факт і до початку вирішення спору він сказав судді Іванову, що не довіряє йому.

*Чи підлягає суддя у такому разі відводу (самовідводу)? Складіть заяву про відвід судді Іванова.*

### Варіант III

#### *Завдання 1*

Докази у господарському процесі.

#### *Завдання 2*

Знайдіть правильні відповіді:

I. *Господарським судам підвідомчі:*

- А) спори, що виникають при погодженні стандартів і технічних умов;
- Б) спори про встановлення цін на продукцію (товари), а також тарифів на послуги (виконання робіт), якщо ці ціни і тарифи відповідно до законодавства не можуть бути встановлені за угодою сторін;
- В) справи про банкрутство;
- Г) справи за заявами громадських організацій.

II. *Справи за заявою Національного банку України розглядаються:*

- А) Вищим господарським судом України;
- Б) місцевим господарським судом Київської області;
- В) Печерським районним господарським судом м. Києва;
- Г) господарським судом м. Києва.

III. *Якщо справа не підсудна цьому господарському суду, матеріали справи:*

- А) повертаються господарським судом не пізніше п'яти днів з дня надходження позовної заяви;
- Б) розглядаються господарським судом за встановленою підсудністю не пізніше п'яти днів з дня надходження позовної заяви;

- В) надсилаються господарським судом за встановленою підсудністю не пізніше п'яти днів з дня надходження позовної заяви;
- Г) не розглядаються господарським судом за встановленою підсудністю.

### Задача

Південно-Західна залізниця видала вантаж приватному підприємству “Пробос” без перевірки. Після розкриття контейнера підприємство виявило недостачу вантажу і звернулося до залізниці з вимогою видати вантаж з перевіркою та оформленням її результатів комерційним актом.

*Чи обгрунтована ця вимога? До якого виду доказів належить комерційний акт? Чи може в цьому випадку недостача товару підтверджуватися іншими доказами?*

#### Варіант IV

##### Завдання 1

Підвідомчість і підсудність господарських спорів.

##### Завдання 2

Знайдіть правильні відповіді:

I. *При зверненні до господарського суду державне мито може сплачуватись у розмірі:*

- А) 85 грн;
- Б) 25500 грн;
- В) 102 грн;
- Г) 1% від суми позову.

II. *Сплачене державне мито підлягає поверненню частково або повністю в разі:*

- А) не внесення мита у більшому розмірі, ніж передбачено чинним законодавством;
- Б) передання справи за підсудністю;
- В) залишення позову без розгляду;
- Г) скасування в установленому порядку рішення суду, якщо при цьому державне мито було вже стягнуто в доход бюджету.

III. *Державне мито, від сплати якого позивач у встановленому порядку звільнений:*

- A) стягується з позивача, якщо відповідач звільнений від сплати державного мита;
- Б) стягується з відповідача пропорційно розміру задоволених вимог;
- В) не стягується з відповідача;
- Г) стягується з відповідача пропорційно розміру задоволених вимог, якщо відповідач не звільнений від сплати державного мита.

### **Задача**

До Харківського апеляційного господарського суду з позовом звернувся прокурор в інтересах Верховної Ради України як суб'єкта загальнодержавної власності до Фонду державного майна України та Акціонерного товариства “Лада–Україна” (далі – АТ) про визнання недійсним укладеного між Фондом державного майна України і АТ договору оренди державного майна з його подальшим викупом.

*Чи може бути задоволений судом цей позов? У яких випадках прокурор може бути учасником господарського процесу?*

#### **Варіант V**

##### *Завдання 1*

Вирішення господарських спорів у суді першої інстанції.

##### *Завдання 2*

Знайдіть правильні відповіді:

I. *Засобами доказування є:*

- A) письмові та речові докази;
- Б) первинні та похідні докази;
- В) свідчення адвоката;
- Г) прямі та непрямі докази.

II. *Якщо подані сторонами докази є недостатніми, господарський суд:*

- A) повертає заяву позивачеві;
- Б) може витребувати від підприємств та організацій незалежно від їх участі у справі документи і матеріали, необхідні для вирішення спору;



- В) залишає позов без розгляду;
- Г) зобов'язаний витребувати від підприємств та організацій незалежно від їх участі у справі документи і матеріали, необхідні для вирішення спору.

III. *Не потребують доказування:*

- А) обставини, визнані господарським судом загальновідомими;
- Б) обставини, встановлені кримінальним судом;
- В) обставини, встановлені цивільним судом;
- Г) факти, які відповідно до закону вважаються встановленими.

### Задача

Місцевий господарський суд рішенням від 25 січня 2004 р. задовольнив частково позов приватного підприємства до банку про стягнення 69000 грн.

Не погоджуючись з рішенням господарського суду позивач 25 квітня 2004 р. звернувся до Вищого господарського суду України із заявою про поновлення строку на подання скарги про перегляд в апеляційному порядку рішення, посилаючись на те, що директор підприємства тривалий час знаходився у від'їзді і не зміг своєчасно підписати апеляційну скаргу і заяву.

*Чи підлягає поновленню цей строк? Чи є перешкодою перебування у від'їзді директора для подання заяви до Вищого господарського суду? Чи за адресою направлена заява позивача?*

### Варіант VI

#### *Завдання 1*

Розгляд господарських спорів в апеляційному провадженні.

#### *Завдання 2*

Знайдіть правильні відповіді:

I. *Суддя відмовляє у прийнятті позовної заяви, якщо:*

- А) заява не підлягає розгляду в господарських судах України;
- Б) у провадженні третейського суду є справа зі спору між тими ж сторонами, про той же предмет і з тих же підстав;
- В) позов подано до підприємства, організації, яке розташоване в іншій області;
- Г) позов подано з запізненням.

II. *Про відмову у прийнятті позовної заяви виноситься:*

- А) постанова;
- Б) рішення;
- В) ухвала;
- Г) наказ.

III. *Суддя повертає позовну заяву і додані до неї документи без розгляду, якщо:*

- А) позовну заяву не підписано;
- Б) не подано доказів оплати поштового відправлення відповідачеві з копією позовної заяви;
- В) порушено правила звернення до суду;
- Г) не подано доказів надсилання відповідачеві претензії і доданих до неї документів.

### **Задача**

Акціонерний комерційний банк “Правекс-Банк” (далі – Банк) звернувся до господарського суду м. Києва з позовом до Київської міської державної адміністрації (далі – КМДА) про зобов’язання затвердити розпорядження про переведення квартири № 52 по вул. Борщагівській, 189 з жилого до нежилого фонду. Рішенням господарського суду м. Києва від 29 червня 2004 р. в позові відмовлено.

Київський апеляційний господарський суд постановою від 18 жовтня 2004 р. рішення господарського суду м. Києва залишив його без змін.

Банк подав касаційну скаргу до Вищого господарського суду України, в якій просив скасувати рішення господарського суду м. Києва і постанову Київського апеляційного господарського суду та прийняти нове рішення, яким позов задовольнити.

В обґрунтування своїх вимог Банк стверджував, що Головне управління економіки та розвитку міста безпідставно (у зв’язку з несплатою ним пайового внеску на розвиток інженерно-транспортної інфраструктури міста) відмовляється погодити проект розпорядження КМДА про переведення жилих приміщень у нежилі.

Приймаючи рішення про відмову в задоволенні позову, місцевий та апеляційний господарські суди виходили з того, що статтею 8 Житлового кодексу УРСР, на яку посилається Банк, Київській міській державній адміністрації надано право здійснювати переведення

жилих будинків (приміщень) у нежилі лише у виняткових випадках. Крім того, у Банка відсутній проект розпорядження про переведення жилого приміщення у нежиле, погоджений з усіма необхідними службами, відповідно до вимог п. 3.4 Порядку переведення придатних для проживання жилих будинків і жилих приміщень у будинках комунальної власності у нежилі, затвердженого розпорядженням КМДА № 1825 від 1 жовтня 2002 р. Тому КМДА не має правових підстав для розгляду цього питання.

Чи підлягає задоволенню касаційна скарга? Які спори підвідомчі господарським судам?

## **Варіант VII**

### *Завдання 1*

Касаційне оскарження постанов Вищого господарського суду України.

### *Завдання 2*

Знайдіть правильні відповіді.

- I. *Спір має бути вирішено господарським судом у строк не більше:*
- А) десяти днів;
  - Б) одного місяця;
  - В) не більше двох місяців;
  - Г) трьох місяців від дня одержання позовної заяви.
- II. *Якщо відзив на позовну заяву не подано, справу може бути:*
- А) перенесено;
  - Б) закрито;
  - В) залишено без розгляду;
  - Г) розглянуто за наявними в ній матеріалами.
- III. *Господарський суд відкладає розгляд справи за такими обставинами:*
- А) неподання довідки про банківські рахунки;
  - Б) необхідність оплати інформаційних послуг;
  - В) залучення до участі у справі прокурора;
  - Г) необхідність заміни відведеного судді, судового експерта.

## **Задача**

14 липня 2005 р. банк звернувся в місцевий господарський суд із позовом про стягнення з ВАТ 65000 грн заборгованості за кредитним договором.

Господарський суд позовні вимоги задовольнив, мотивуючи своє рішення тим, що між позивачем і відповідачем був укладений кредитний договір від 10 липня 2004 р. і відповідач не виконав своїх зобов'язань за договором: не повернув кредит до 10 липня 2005 р.

Рішення місцевого суду за апеляційною скаргою відповідача було переглянуто апеляційним господарським судом, який його скасував і прийняв нове рішення, яким у задоволенні позовних вимог відмовив. При цьому апеляційний суд виходив з того, що сторонами 10 липня 2005 р. була підписана додаткова угода до кредитного договору від 10 липня 2004 р., за якою дату погашення кредиту було перенесено на 30 вересня 2005 р. Ця угода судом першої інстанції не розглядалась і як доказ будь-якої оцінки не отримала.

*Чи має право апеляційний господарський суд дослідити нові докази і ґрунтуючись на них прийняти нове рішення? Який порядок подання апеляційної скарги (апеляційного подання) та доказів до апеляційного суду?*

## **Варіант VIII**

### *Завдання 1*

Сутність, строк і порядок перегляду рішення, ухвали, постанови за нововиявленими обставинами.

### *Завдання 2*

Знайдіть правильні відповіді:

- I. *Касаційна скарга (подання) не приймається до розгляду і повертається судом, якщо:*
- A) касаційна скарга (подання) підписана нерозбірливо;
  - Б) скаргу (подання) надіслано інакше, ніж через місцевий або апеляційний господарський суд, що прийняв рішення або постанову;
  - В) до скарги (подання) не додано доказів надіслання її копії прокурору;
  - Г) до скарги не додано документів, що підтверджують оплату послуг експерта.
- II. *Касаційна скарга (подання) розглядається у двомісячний строк:*
- A) з дня подання касаційної скарги (подання);
  - Б) з дня надходження справи разом із касаційною скаргою (поданням) до місцевого господарського суду;

- В) з дня надходження справи разом із касаційною скаргою (поданням) до Вищого господарського суду України.
- Г) з дня надходження скарги (подання) — до апеляційного господарського суду України.

III. *Касаційна інстанція за результатами розгляду касаційної скарги (подання) має право:*

- А) доповнити рішення першої інстанції або постанову апеляційної інстанції;
- Б) залишити рішення першої інстанції або постанову апеляційної інстанції без змін, а скаргу (подання) — без задоволення;
- В) скасувати рішення першої інстанції або постанову апеляційної інстанції повністю або частково і направити справу на розгляд Верховного суду України;
- Г) скасувати рішення першої інстанції або постанову апеляційної інстанції та передати справу на новий розгляд до апеляційного суду.

### **Задача**

Кооператив “Антей” (далі — Боржник) звернувся із апеляційною скаргою на постанову Господарського суду м. Києва від 16 вересня 2004 р. за справою № 24/524-6, якою Боржник був визнаний банкрутом, з мотивів прийняття його з порушенням процесуальних норм — не була проведена процедура санації. Апеляційний господарський суд м. Києва встановив, що справу про визнання Боржника банкрутом було порушено судом за заявою Колективного підприємства “Споруда” (далі — Кредитор) на підставі того, що Боржник був неспроможний сплатити Кредиторові борг у сумі 138 212 грн. Заявлені Кредитором вимоги документально підтверджувались і Боржником не заперечувались. Ухвалою підготовчого засідання від 3 серпня 2004 р. Кредитора було зобов’язано зробити оголошення про порушення справи про банкрутство Боржника, яке було надруковано у газеті “Голос України” від 29 серпня 2004 р., а також призначено розпорядником майна арбітражного керуючого Т. При розгляді справи на попередньому засіданні, яке відбулось 25 серпня 2004 р., було розглянуто реєстр вимог кредиторів, наданий суду розпорядником майна, та призначено дату проведення зборів кредиторів. На зборах, проведених 14 вересня 2004 р., було прийнято рішення про звернення до господарського суду з клопотанням про визнання боржника

банкрутом і відкриття ліквідаційної процедури. Розпорядник майна подав до суду звіт і клопотання про зупинення процедури розпорядження майном Боржника та визнання його банкрутом.

*Чи підлягає задоволенню апеляційна скарга? Які умови і порядок відкриття провадження у справах про банкрутство? Які процедури передбачено законодавством щодо неплатоспроможного боржника?*

## **Варіант IX**

### *Завдання 1*

Міжнародний комерційний арбітражний суд як орган розгляду спорів у зовнішньоекономічній діяльності.

### *Завдання 2*

Знайдіть правильні відповіді:

*I. Апеляційна скарга або подання подається:*

- A) особисто представником сторони чи прокурором до апеляційного господарського суду;
- Б) надсилається до апеляційного господарського суду поштою;
- В) через місцевий господарський суд, який розглянув справу;
- Г) через судову адміністрацію.

*II. Апеляційна скарга (подання) не приймається до розгляду і повертається апеляційним господарським судом, якщо:*

- A) апеляційна скарга (подання) підписана нерозбірливо;
- Б) до скарги (подання) не додано доказів надсилання її копії іншій стороні (сторонам);
- В) до скарги не додано квитанції про оплату поштового відправлення;
- Г) скаргу (подання) подано до закінчення строку, встановленого для її подання.

*III. Апеляційна скарга (подання) на рішення місцевого господарського суду розглядається:*

- A) протягом десяти робочих днів;
- Б) у місячний строк;
- В) у двомісячний;
- Г) у тримісячний строк з дня надходження справи разом з апеляційною скаргою (поданням) в апеляційну інстанцію.

## Задача

Апеляційний господарський суд повернув позивачу апеляційну скаргу про перегляд рішення у справі про розірвання договору оренди на тій підставі, що апеляційна скарга була надіслана апеляційному суду позивачем поштою і до апеляційної скарги не були додані документи, що підтверджують сплату державного мита.

*Чи законні дії суду? Чи може позивач оскаржити ухвалу про повернення апеляційної скарги і до якого суду?*

### **ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ**

1. Предмет і метод господарського процесуального права.
2. Поняття і система господарського процесу.
3. Господарський суд у системі органів судової влади.
4. Джерела господарського процесуального права.
5. Досудове врегулювання господарських спорів.
6. Підвідомчість господарських спорів.
7. Підсудність справ та її види. Передання справи за підсудністю.
8. Учасники господарського процесу та їх класифікація.
9. Процесуальне положення судді господарського суду. Відвід судді.
10. Сторони в судовому процесі, їх права та обов'язки.
11. Участь у справі кількох позивачів і відповідачів. Заміна неналежного відповідача. Процесуальне правонаступництво.
12. Треті особи в судовому процесі, їх види і процесуальний статус.
13. Участь прокурора у розгляді справ.
14. Участь у процесі посадових осіб та інших працівників підприємств, установ, організацій, державних та інших органів.
15. Процесуальне положення експерта в судовому процесі.
16. Представництво в судовому процесі.
17. Поняття і склад судових витрат.
18. Державне мито та порядок його сплати.
19. Розподіл судових витрат між сторонами. Звільнення від сплати судових витрат.
20. Поняття процесуальних строків, їх види.
21. Зупинення, відновлення та продовження процесуальних строків.
22. Поняття і види доказів.
23. Належність і допустимість доказів.

24. Витребування, подання доказів і обов'язок доказування. Підстави звільнення від доказування.
25. Порядок призначення і проведення судової експертизи. Висновок судового експерта.
26. Оцінювання доказів у судовому процесі.
27. Порядок і строки розгляду претензії. Відповідальність за порушення строку її розгляду.
28. Досудове врегулювання розбіжностей при укладенні, зміні та розірванні господарських договорів.
29. Право на позов. Поняття та елементи позову.
30. Поняття позовної заяви, її форма і зміст.
31. Ціна позову.
32. Порядок подання позову. Відзив на позовну заяву, зустрічний позов.
33. Запобіжні заходи та забезпечення позову.
34. Об'єднання позовних вимог.
35. Порушення і підготовка справи до розгляду в господарському суді.
36. Склад господарського суду. Строк вирішення спору.
37. Порядок проведення засідання господарського суду.
38. Повноваження учасників процесу у судовому засіданні.
39. Порядок дослідження доказів у судовому засіданні.
40. Відкладення розгляду справи, зупинення провадження у справі.
41. Залишення позову без розгляду.
42. Підстави і порядок припинення провадження у справі.
43. Протоколи.
44. Відмова позивача від позову, визнання позову відповідачем.
45. Зменшення або збільшення розміру позовних вимог.
46. Порядок прийняття, форма та зміст рішення.
47. Оголошення рішення. Розсилання рішення.
48. Права господарського суду при прийнятті рішення.
49. Оголошення рішення та набрання ним законної сили.
50. Ухвала господарського суду.
51. Законна сила рішення.
52. Підстави і порядок прийняття додаткового рішення господарського суду.
53. Роз'яснення і виправлення рішення, ухвали господарським судом, який їх прийняв.
54. Види постанов господарського суду та їх значення.



55. Поняття перегляду судових рішень в апеляційному порядку.
56. Строк подання апеляційної скарги або внесення апеляційного подання. Форма і зміст апеляційної скарги (подання).
57. Порядок розгляду апеляцій скарги (подання). Межі перегляду справи в апеляційній інстанції.
58. Підстави для скасування або зміни рішення апеляційним судом.
59. Постанова апеляційної інстанції.
60. Право касаційного оскарження. Порядок і строк подання касаційної скарги (подання).
61. Форма і зміст касаційної скарги (подання). Надсилання касаційної скарги (подання) сторонам у справі.
62. Порядок розгляду касаційної скарги (подання). Межі перегляду справи в касаційній інстанції.
63. Повноваження касаційної інстанції. Підстави для скасування або зміни рішення або постанови.
64. Касаційні скарги на ухвали господарських судів.
65. Підстави для оскарження до Верховного суду України постанов Вищого господарського суду України.
66. Повноваження Верховного суду України при перегляді в касаційному порядку постанов Вищого господарського суду України.
67. Поняття і підстави перегляду рішень за нововиявленими обставинами.
68. Строк і порядок подання заяви про перегляд рішення за нововиявленими обставинами.
69. Порядок перегляду рішень господарського суду за нововиявленими обставинами.
70. Повноваження господарського суду при перегляді рішень за нововиявленими обставинами.
71. Форма і зміст наказу господарського суду.
72. Загальна характеристика інституту виконання судових рішень.
73. Порядок видання наказу господарського суду.
74. Надсилання наказу для виконання.
75. Строк для пред'явлення наказу до виконання.
76. Відповідальність за ухилення від виконання рішення, ухвали, постанови господарського суду.
77. Відстрочка або розстрочка виконання рішення.
78. Зміна способу та порядку виконання рішення господарського суду.

79. Повернення виконання рішення, ухвали, постанови господарського суду.
80. Оскарження дій чи бездіяльності органів Державної виконавчої служби.
81. Особливості розгляду справ про банкрутство.
82. Поняття та підстави банкрутства.
83. Підстави та порядок порушення провадження у справах про банкрутство.
84. Судові процедури, що застосовуються до боржників.
85. Підстави та порядок припинення провадження у справах про банкрутство.
86. Заходи щодо забезпечення інтересів кредиторів.
87. Порядок розгляду господарських спорів у третейських судах.
88. Форма і зміст рішення третейського суду.
89. Порядок прийняття і виконання рішення третейського суду.
90. Проведення у справах за участю іноземних підприємств і організацій.

## **СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ**

### *Основна*

1. *Абрамов Н. А.* Хозяйственно-процесуальное право Украины: Учеб. пособие (курс лекций). — 2-е изд. — Харьков: Одиссей, 2003. — 336 с.
2. *Арбітражне* судочинство в Україні: правові засади та практика / За ред. голови Вищого арбітражного суду України Д. М. Притики. — К., 1998.
3. *Балюк І. А.* Господарське процесуальне право. — К.: Вид-во КНЕУ, 2002. — 248 с.
4. *Васильєв С. В.* Хозяйственное судопроизводство Украины: Учеб. пособие. — 2-е изд., перераб. и доп. — Харьков: Эспада, 2004. — 408 с.
5. *Васильєв С. В., Ніколенко Л. М.* Доказування у господарському процесі України: Моногр. — Харків: Еспада, 2004. — 192 с.
6. *Господарські суди в Україні: історичний нарис, портрети, події:* Наук.-попул. вид. / Д. М. Притика, А. Й. Осетинський. — К.: Ін Юре, 2006. — 464 с.
7. *Господарський процесуальний кодекс України:* Наук.-практ. комен. — 5-те вид. — Харків: Консум, 2005. — 304 с.

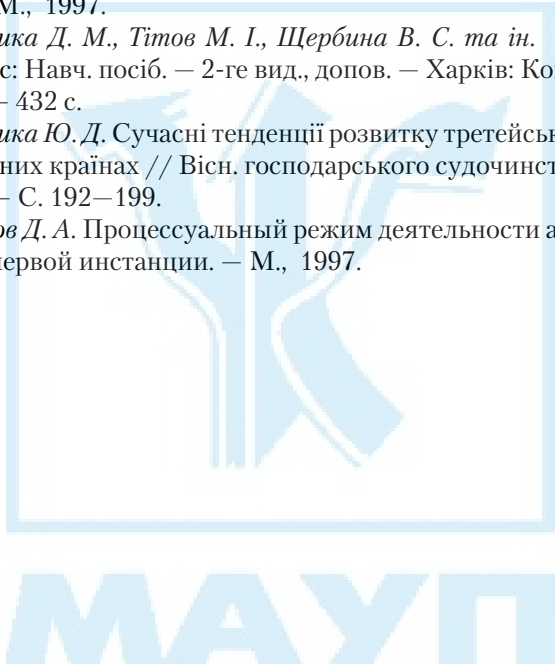
8. *Грек Б. М.* Господарський процес України (у схемах): Навч. посіб. — К.: Прецедент, 2006. — 181 с.
9. *Грек Б. М., Шицький І. Б.* Господарський процес України (у схемах): Навч. посіб. — К.: Прецедент, 2006. — 144 с.
10. *Джунь В. В.* Проблемні питання вдосконалення організації провадження у справах про банкрутство // Вісн. господарського судочинства. — 2004. — № 2. — С. 184–191.
11. *Джунь В. В.* Інститут неспроможності: світовий досвід розвитку і особливості становлення в Україні: Моногр. — 2-ге вид., випр. і допов. — К.: Юрид. практика, 2006. — 384 с.
12. *Костенко О.* Наукове (доктринальне) тлумачення законів та його роль у здійсненні правосуддя // Право України. — 2000. — № 6. — С. 34–36.
13. *Кройтер В. А.* Источники хозяйственного процессуального права: Справ. пособие. — Харьков: Эспада, 2003. — 264 с.
14. *Кузь О., Обідна І.* Визнання і виконання рішень іноземних судів і арбітражів // Право України. — 2001. — № 9. — С. 71–75.
15. *Литвинова А. П., Ребриста С. В.* Проблеми процесуальних форм вирішення господарських спорів за відсутності відповідача у судовому процесі // Вісн. господарського судочинства. — 2005. — № 3. — С. 29–32.
16. *Немировська О.* Змагальність: старе поняття, новий зміст // Право України. — 1999. — № 9. — С. 53–56.
17. *Осетинський А. Й.* Господарське судочинство: деякі теоретичні та практичні аспекти касаційної інстанції // Вісн. господарського судочинства. — 2004. — № 2. — С. 175–177.
18. *Осетинський А. Й.* Касаційна інстанція в господарському судочинстві як чинник зміцнення законності в економічній сфері // Вісн. господарського судочинства. — 2005. — № 3. — С. 164–173.
19. *Петрик І. Й.* Використання в якості доказів інформації, яка створена засобами електронно-обчислювальної техніки // Вісн. Вищого арбітражного суду України. — 2000. — № 1. — С. 76–79.
20. *Поляков Б. М.* Право несостоятельности (банкротства) в Украине. — К.: Вид. дім “Ін Юре”, 2003. — 440 с.
21. *Поляков Б. М.* Деякі питання правового статусу кредиторів у процедурі банкрутства // Вісн. господарського судочинства. — 2004. — № 4. — С. 103–108.

22. *Поляков Б. М.* Деякі питання виникнення та припинення повноважень арбітражного керуючого в процедурі банкрутства // Вісн. господарського судочинства. — 2004. — № 3. — С. 66–71.
23. *Поляков Б. М.* Практика розгляду справ про банкрутство. — К.: Юрид. практика, 2006. — 336 с.
24. *Притика Д. М.* Арбітражні суди в Україні: історичний нарис та перспективи розвитку. — К., 1998.
25. *Притика Д. М.* Арбітражні суди в Україні: історія, сьогодення, перспективи розвитку // Право України. — 2001. — № 2. — С. 19–23.
26. *Руденко М. В.* Прокурор у господарському судочинстві: Навч. посіб. — К.: Вид. дім “Ін Юре”, 2003. — 380 с.
27. *Степанова Т. В.* Деякі проблеми здійснення експертизи в господарському процесі // Вісн. господарського судочинства. — 2001. — № 3. — С. 212–216.
28. *Степанова Т. В.* Місце судових доказів у процесі розгляду господарських спорів // Вісн. господарського судочинства. — 2001. — № 4. — С. 183–186.
29. *Степанова Т. В.* Речові докази як засоби доведення й особливий вид доказів у господарському процесі // Вісн. господарського судочинства. — 2002. — № 1. — С. 202–205.
30. *Темкізев І. Х.* До питання про визначення підвідомчості спорів суб’єктів підприємницької діяльності з податковими органами // Вісн. господарського судочинства. — 2004. — № 2. — С. 71–75.
31. *Фонова О. С.* Зупинення провадження у справі в господарському процесі (перспективи законодавчого регулювання) // Вісн. господарського судочинства. — 2005. — № 6. — С. 168–175.
32. *Фурса С. Я., Щербак С. В.* Законодавство України про виконавче провадження: Наук.-практ. комент. — К.: Вид. дім “Ін Юре”, 2004. — 976 с.
33. *Цират Г., Цират А. В.* Международный арбитраж как способ разрешения внешне-экономических споров. — К.: Довира, 1997. — 367 с.
34. *Чернадчук В.* Основи господарського процесуального права України: Навч. посіб. — 2-ге вид., стереотип. — Суми: ВТД Універ. кн., 2005. — 220 с.
35. *Чернадчук В. Д., Сухонос В. В., Нагребельний В. П. та ін.* Господарське процесуальне право України: Підручник / В. Д. Чернад-

чук, В. В. Сухонос, В. П. Нагребельний, Д. М. Лук'янець; За заг. ред. В. Д. Чернадчука. — Суми: ВТД “Універ. кн.”, 2006. — 331 с.

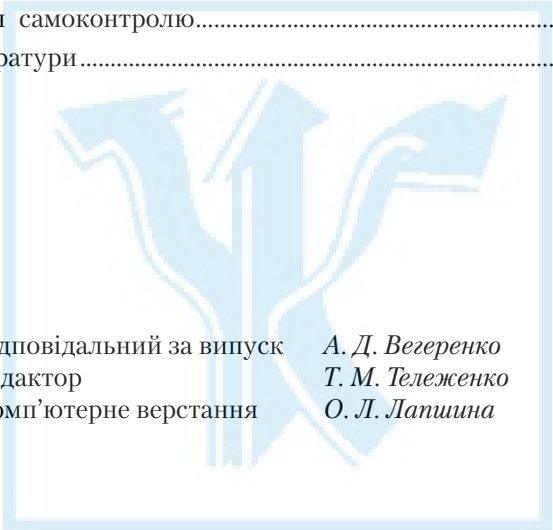
*Додаткова*

36. *Абова Т. Е.* Арбитражный процесс в СССР: понятие, основные принципы. — М.: Наука, 1985. — 144 с.
37. *Арбитражный* процесс: Учеб. для юрид. вузов и ф-тов / Под ред. М. К. Треушникова, В. М. Шерстюка. — М.: ООО “Городец-издат”, 2002. — 480 с.
38. *Борисова Е. А.* Апелляция в гражданском и арбитражном процессе. — М., 1997.
39. *Притика Д. М., Тітов М. І., Щербина В. С. та ін.* Арбітражний процес: Навч. посіб. — 2-ге вид., допов. — Харків: Консум, 2001. — Ч. 2. — 432 с.
40. *Притика Ю. Д.* Сучасні тенденції розвитку третейських судів у зарубіжних країнах // Вісн. господарського судочинства. — 2004. — № 2. — С. 192—199.
41. *Фурсов Д. А.* Процессуальный режим деятельности арбитражного суда первой инстанции. — М., 1997.



## ***ЗМІСТ***

Пояснювальна записка.....	3
Тематичний план дисципліни “Господарський процес” .....	4
Зміст дисципліни “Господарський процес” .....	5
Вказівки до виконання контрольної роботи .....	11
Варіанти контрольних робіт .....	12
Питання для самоконтролю.....	23
Список літератури.....	26



Відповідальний за випуск *А. Д. Вегеренко*  
Редактор *Т. М. Тележенко*  
Комп'ютерне верстання *О. Л. Лапшина*

**МАУП**

Зам. № ВКЦ-3141

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)

03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП